

O programu Zlati čoln

Več na: <http://www.festiwalzlotalodz.pl/sl>

Ali ste vedeli, da je Festival Zlati čoln le delček obsežnega programa Zlati čoln, ki ga je [Literarno društvo IA](#) zasnovalo že daljnega leta 2004? Tedaj se je odvila prva [Mednarodna pesniškoprevajalska delavnica Zlati čoln](#). Po letu 2009 pa je Literarno društvo IA v sodelovanju s [KUD Police Dubove](#) ter partnerji po vsej Evropi organiziralo kar nekaj lepo sprejetih [gostovanj slovenskih pesnikov](#) po evropskih državah (v Nemčiji, Veliki Britaniji, Bolgariji, Srbiji, Bosni in Hercegovini, na Hrvaškem, Češkem, Slovaškem, Poljskem) ter v Škocjanu na Krasu priredilo tri odmevne [mednarodne komparativistične simpozije](#) (*Kosovel in politična resnica poezije*, *Ekologija skozi poezijo Jureta Detele* in *Koncepti realnosti skozi eksperimentalno poezijo*).

Leto 2016 je prineslo nove izzive ...

Spričo novodobnih oblik cenzure, ki se kakor kuga širijo po vsej Evropi, smo kljub izjemni odmevnosti, kot se zdi, spet tam, kjer smo bili pred dvanajstimi leti – brez državne podpore. A nikakor nismo na istem: bogatejši smo za neprecenljive izkušnje in nova partnerstva, naša vizija pa je še jasnejša.

Odločili smo se, da kljub nenaklonjenim razmeram nadaljujemo z izvajanjem programa Zlati čoln v nekoliko drugačni oz. prenovljeni obliki. Za spremembe smo se odločili iz več razlogov.

V državah Srednje Evrope se znova obnavljajo stare razmere političnega izločanja, ki temelji na tem, da so si nekatere klike prilastile ključne položaje odločanja in s tem finančna sredstva. To velja tudi za produkcijo in uveljavljanje na različnih področjih kulture. Kljub temu da gre za države EU, kar pomeni, da imajo posamezne kulturne organizacije dostop do sredstev iz skladov EU, pa je ta dostopnost evropskih sredstev vsem evropskim organizatorjem kulturnih prireditev zgolj navidezna, saj brez deleža sredstev iz domačih držav ni mogoče kandidirati na razpisih EU. Novodobna politična cenzura in izločanje drugače mislečih v posameznih državah je povezano z distribucijo oz. nadzorom distribucije finančnih sredstev, ki z onemogočanjem delovanja in izločanjem iz kroga državno subvencioniranih organizacij posredno ali neposredno nadzoruje tudi dostop do mednarodnih (evropskih) skladov, saj s tem organizacije ne morejo zbrati nujnega sofinanciranja iz drugih virov in lastnega vložka. Na ta način je zavrtlo prirejanje vseh tistih tradicionalnih in mednarodno uspešnih dogodkov in prireditev, ki ne ustrezajo politiki oblastnih klik, saj predstavljajo konkurenco podobnim dogodkom v njihovi organizaciji s precej višjo državno podporo. Slovenija, ki se je vedno imela za liberalno in napredno državo, je na žalost končala v konzervativnih vodah cenzuriranja, onemogočanja mednarodnega uveljavljanja »neoficielnih avtorjev« ter že stoletja dolgega izločanja in preganjanja drugače mislečih.

Ker smo ostali brez minimalnega sponzoriranja, smo morali spremeniti načine mednarodnega uveljavljanja na področju literature. Namesto večdnevni festivalov in delavnic smo bili prisiljeni spremeniti osnovno strukturo delovanja v mednarodnem prostoru, ki spominja na preobrazbo na področju himalaizma. Tu so nekoč velike državne ekspedicije velikih timov plezalcev, ki so zahtevale veliko časa in ogromno materialnih

sredstev, zamenjale majhne skupine vrhunskih plezalcev. To je omogočilo hitro, kratko in uspešno osvajanje vrhov. Na podlagi teh izkušenj smo se odločili, da bomo organizirali kratke literarne odprave po EU z manjšim številom avtorjev, ki ne bodo več krožili in nastopali od mesta do mesta v več državah, temveč bodo obiskali en sam kraj, tu opravili več nastopov in se potem vrnili nazaj. To zniža potne stroške in stroške bivanja, hkrati pa še vedno omogoča kvalitetne predstavitve in neposredne stike med ustvarjalci iz obeh držav.

V luči »malih dogodkov« se je pokazalo, da veliki festivalski dogodki ne opravičujejo več razsipnega trošenja sredstev za približno enake dosežene učinke. Tako ali pa tako veliko število udeležencev fizično onemogoči pristne kontakte in sodelovanje med njimi. Po drugi strani pa male odprave omogočajo predstavitev in uveljavljanje doma izločenih, cenzuriranih in preganjanih avtorjev, za katere se pogosto pokaže, da so tudi mednarodno najbolj zanimivi.

S tem ko manjšestvilne ekipe niso več odvisne od geografsko ozko povezanih teritorijev, lahko dosežemo večje število krajev in držav, ki so med seboj oddaljeni, in tako obiščemo tudi tiste točke in kulturne prostore, ki jih v okviru enkratnih večdnevni turnej ne bi mogli vključiti v svoj literarni itinerer. Poleg tega pa nismo več odvisni od neprestanega prosjačenja za sredstva, od birokratskih postopkov in administrativnega maltretiranja vladnih agencij, od njihovega zavlačevanja rezultatov obravnavanih vlog, ki vsem, ki klientelno niso deležni notranjih informacij in ne servisirajo križanja interesov vladnih uradnikov in njihovega posrednega nagrajevanja za njihove storitve, onemogoča profesionalno dogovarjanje vnaprej in na daljše roke. Namen programov, prilagojenih sodobnim možnostim, je pokrivanje širšega geografskega in kulturnega prostora. Hkrati pa se s časovno razporeditvijo dogodkov na vse leto tudi prilagajamo lokalnim razmeram in potrebam lokalnih skupnosti oz. se usklajujemo z lokalno organiziranimi dogodki in prireditvami ali študijskimi programi.

In še nekaj besed o Festivalu Zlati čoln ...

Spletne strani Festivala Zlati čoln, ki imajo kar nekaj rednih obiskovalcev, bomo ohranili kot infotočko, v kateri bomo naše zvesto občinstvo obveščali o slovenističnih dogodkih na Češkem, Poljskem in Slovaškem.

Festival Zlati čoln je tesno povezan s Srečkom Kosovelom (1904–1926), ki mu zaradi prezgodnje smrti ni uspelo izdati pesniškega prvenca z naslovom *Zlati čoln*. Kljub temu je eden najpomembnejših slovenskih ustvarjalcev 20. stoletja, pa tudi eden redkih pesnikov, ki je svoj umetniški in človeški zastavek spojil v novo kvaliteto. Kosovel umetnosti in človeškosti ni videl zgolj kot abstrakten koncept, temveč kot etični zastavek, ki je smiselno, če ga posameznik živi navznoter in če je na ta način mogoče temeljito spremeniti delovanje družbe kot celote. Raziskovanje prostorov, ki jih je s tem odprl Srečko Kosovel, je torej smer, v kateri je plul in potoval mednarodni festival Zlati čoln, ki smo ga od leta 2010 organizirali v mestih po Poljskem in od 2013 tudi po Češkem. Festival Zlati čoln je od vsega začetka sledil načelu odprtosti in vključevanja, s čimer smo želeli razširiti prostor za ustvarjalno izmenjavo. Zgodovina kulturnih stikov med Poljsko, Češko in Slovenijo sega vsaj že v 19. stoletje in tudi takrat je – kot danes – temeljila na osebnih vezeh in vzajemnem spoštovanju.

Prijateljski stiki med pesniki različnih dežel so obrodili tudi nekaj trajnih sadov. V letih 2012–2014 so izšla kar štiri knjižna dela slovenskih avtorjev v poljskem prevodu, eno pa je še v pripravi: dvojezična izdaja poezije [Srečka Kosovela Kalejdoskop: Izbrane pesmi/Wiersze wybrane](#) (prev. Karolina Bucka Kustec, 2012), izbor pesmi [Iztoka Osojnika Spodnie na niebie](#) (prev. Marcin Warmuz, 2012), roman sodobne slovenske pisateljice [Maje Novak Karfanaum, czyli as killed](#) (prev. Wojciech Domachowski, 2013) in pesniška zbirka [Jureta Detele Mech i srebro](#) (prev. Karolina Bucka Kustec, 2014). Leta 2017 bo prav tako v poljskem prevodu izšel izbor pesmi **Saše Vegri *Wędrówka w czasie*** (prev. Karolina Bucka Kustec).

Večjezični projekt ***A boste poezijo?, ki se od*** leta 2015 odvija v vseh festivalskih mestih in je namenjen razširjanju in popularizaciji poezije s pesniškimi listi in branji na javnih mestih, mimoidočim streže z besedili sodobnih slovenskih, čeških in poljskih pesnikov ter slovenskih »klasikov«, kot so **Srečko Kosovel, Jure Detela** in **Saša Vegri**.